

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001524

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-05-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №619 від 02.06.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Попченко Іван Сергійович

2. Ivan S. Popchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8016-347X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 14-05-2025

Спеціальність за освітою: Історія та археологія. Публічне управління та адміністрування.

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8292

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Національна скаутська організація України «Пласт» (1991-2014 роки): відновлення та діяльність
2. National Scout Organization of Ukraine 'Plast' (1991-2014): Restoration and Activities

Реферат:

1. У дисертації на основі джерел та наукової літератури проаналізовано особливості відновлення, розвитку та специфіка діяльності Національної скаутської організації України «Пласт» як окремої дитячо-юнацької громадської організації та самодостатньої одиниці вітчизняного скаутського руху в 1991-2014 рр. Актуальність теми дисертаційної роботи визначається потребою вітчизняного суспільства в застосуванні демократичної системи соціально-патріотичного виховання молоді на тлі «повзучої агресії» Російської Федерації проти України й продовження російсько-української війни та необхідністю узагальнення, конкретизації, накопичення й систематизації наявних даних щодо особливостей розвитку й специфіки діяльності Національної скаутської організації України «Пласт» протягом 1991-2014 років задля розширення теоретичних досліджень історичної науки щодо обраної проблематики та представлення нових напрацювань із цього питання. У Розділі 1 «Історіографія, джерельна база та теоретико-методологічні засади дослідження»

детальна характеристика, аналіз і систематизація історіографії і джерельної бази дослідження дозволили встановити недостатній ступінь розробки та опрацювання наявних джерел і літератури, що стосуються особливостей розвитку і специфіки діяльності Національної скаутської організації України «Пласт» у 1991–2014 роках. Тому в процесі написання роботи залучено не тільки праці українських та зарубіжних авторів, а й низку нових джерел, які включають спеціалізовані ресурси мережі «Інтернет», спогади й коментарі безпосередніх учасників пластового руху в Україні часів незалежності та окремі нормативно-правові акти. Теоретико-методологічною базою дисертаційного дослідження виступили принципи наукової об'єктивності, історизму, науковості, комплексності, системності та достовірності висвітлення історичних подій. Серед загальнонаукових методів пізнання застосовано аналіз, синтез, індукцію, дедукцію та узагальнення. Перелік використаних спеціально-історичних методів дослідження включає історико-генетичний, історико-типологічний, історико-критичний, історико-системний, порівняльно-історичний, проблемно-хронологічний, ретроспективний та ідеографічний методи. З урахуванням багатоаспектного характеру скаутингу та мультисекторальності функціонування Пласту, в процесі написання дисертації також були залучені методи й підходи, властиві статистиці, політології, філософії, педагогіці. Розділ 2 «Створення, еволюція і функціонування Пласту в 1912–1991 роках» висвітлює ключові передумови становлення, особливості розвитку й основні характеристики процесів заборони діяльності Пласту на теренах України (1912–1939 роки), окреслюючи їх пряму залежність від соціально-економічного стану й суспільно-політичних трансформацій у державах, до складу яких у першій половині ХХ століття входили землі сучасної України. Виявлено, що чітка громадянська позиція та патріотична діяльність пластунів стали прямими причинами повної заборони Пласту на всій території України наприкінці 1930-х років, тому більшість його найактивніших членів змушені були емігрувати до інших держав світу, де Пласт мав зберегти національну ідентичність українства, забезпечивши тим самим соціальну активність і належне патріотичне виховання молодих людей у чужорідному для них суспільно-культурному середовищі. Оскільки протягом короткого періоду існування на українських землях у першій половині ХХ століття скаутський рух на території України став потужним чинником українського національного відродження й державотворення, а надалі пластуни зберігали його традиції в еміграції, за умов незалежності процес відродження Пласту завзято підтримували не тільки представники вітчизняної громадськості, а й учасники масових політичних рухів і навіть церква. Однак, через брак згоди серед активістів відновлення Пласту лише подальші роки його діяльності, що супроводжувалася виконанням нелегких завдань щодо розгортання структур і збільшення кількості членів організації, сприяли підвищенню вагомості останньої в українському суспільстві та зміцненню її ролі в процесі національно-патріотичного виховання молоді. У Розділі 3 «Становлення, розвиток і діяльність Пласту в Україні в 1991–2014 роках» окреслено національний вимір функціонування й розвитку Пласту, котрий визначився кількісною та структурною розбудовою організації. У цей період у роботі Пласту виявлялися й усувалися певні організаційні й ідеологічні прогалини, що могли загальмувати процес подальшого розвитку організації, а також відбувся поступовий перехід Пласту з регіонального на всеукраїнський рівень. Відтак, у 2012 році до свого 100-літнього ювілею Пласт в Україні підійшов як організація з добре закріпленим статусом всеукраїнської структури, здобувши визнання на рівні держави, авторитет серед громадських організацій та ставши ваговою складовою розвитку скаутингу в країні.

2. Based on the scientific sources and literature, the dissertation analyzes specific features of the restoration and development, as well as particular characteristics of the activities of the National Scout Organization of Ukraine 'Plast' as a separate children's and youth civic organization and a self-sufficient unit of the domestic scout movement in 1991–2014. The relevance of the topic of this dissertation is determined by the need of the Ukrainian society for application of a democratic system of social and patriotic upbringing of the youth against a background of the 'creeping aggression' of the Russian Federation against Ukraine and the continuation of the Russian-Ukrainian war and the need to generalize, specify, accumulate and systematize the available data on the features of development and specifics of activities of the National Scout Organization of Ukraine 'Plast' in 1991–2014 in order to expand theoretical research of the historical science on the selected issues and to present new developments on this topic. In Chapter 1 'Historiography, source base and theoretical and methodological principles of the study', a

detailed description, analysis and systematization of the historiography and source base of this study allowed us to determine an insufficient degree of development and processing of existing sources and literature related to the specific features of development and specifics of activities of the National Scout Organization of Ukraine 'Plast' in 1991-2014. Therefore, in the process of writing the present dissertation, not only the works of Ukrainian and foreign authors, but also a number of new sources, which included specialized resources of the Internet, memories and comments of direct participants of the Plast movement in independent Ukraine and individual regulatory legal acts, were involved. The theoretical and methodological basis of the dissertation included the principles of scientific objectivity, historicism, scientificity, comprehensiveness, systematicity and reliability of coverage of historical events. The general scientific methods of cognition were represented by analysis, synthesis, induction, deduction, and generalization. The list of used special historical research methods included historical-genetic, historical-typological, historical-critical, historical-systemic, comparative-historical, problem-chronological, retrospective, and ideographic methods. Taking into account the multifaceted nature of scouting and the multisectoral nature of the functioning of Plast, methods and approaches inherent in statistics, political science, philosophy, and pedagogy were also involved in the process of writing the dissertation. Chapter 2 'Creation, evolution and functioning of Plast in 1912-1991' highlights the key prerequisites for the formation, features of the development and main characteristics of the processes of banning Plast activities in Ukraine (1912-1939), while outlining their direct dependence on the social and economic situation and the social and political transformations in the states that contained the lands of modern Ukraine in the first half of the 20th century. It is revealed that the clear civic position and patriotic activities of the Plast members became the direct reasons for the complete ban of Plast throughout Ukraine in the late 1930s: so, the majority of its most active members were forced to emigrate to other countries in the world where Plast was supposed to preserve the national identity of Ukrainians, thereby ensuring social activity and proper patriotic education of young people in the social and cultural environment to be alien to them. Since during the short period of its existence on Ukrainian lands in the first half of the 20th century, the scout movement in the territory of Ukraine became a powerful factor of the Ukrainian national revival and state formation, and the scouts continued to preserve its traditions in emigration, the process of Plast restoration was enthusiastically supported not only by representatives of the domestic public, but also by participants of mass political movements and even the church under the conditions of Ukrainian independence. However, because of the lack of agreement among the activists of Plast revival, only the subsequent years of its activities accompanied by the fulfillment of difficult tasks of deploying structures and increasing the number of members of the organization, contributed to increasing the importance of the latter in the Ukrainian society and strengthening its role in the process of national and patriotic upbringing of the youth. Chapter 3 'Establishment, development and activities of Plast in Ukraine in 1991-2014' outlines the national dimension of Plast's functioning and development which was marked by the quantitative and structural building of the present organization.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Попченко І. (2022). Передумови зародження скаутського руху: вплив на соціалізацію та виховання молоді. Актуальні питання гуманітарних наук. 58(2), 27-31. ISSN 2308-4855 (Print), ISSN 2308-4863 (Online) URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/58_2022/part_2/4.pdf

- Попченко І. (2023). Ключові аспекти відновлення діяльності Пласту в Україні за часів незалежності. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 70(2). 17–22. ISSN 2308-4855 (Print), ISSN 2308-4863 (Online) URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/70_2023/part_2/2.pdf
- Потильчак О. В., Попченко І. С. (2025). Відновлення діяльності Пласту в Україні: особливості розвитку в першій половині 1990-х років. *Вісник науки та освіти*, 2(32). 1783–1793. (Особистий внесок дисертанта – 60%) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/20999/20975>
- Попченко І. (2024). Відновлення скаутського руху в Україні за часів незалежності: історичне значення Пласту. *Věda a perspektivy: мультидисциплінарний міжнародний журнал*, 8(39). 203–212. ISSN 2695-1584 (Print) ISSN 2695-1592 (Online) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/14019/14086>
- Попченко І. С. Скаутинг як інструмент формування громадянської свідомості української молоді. *Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків*. 2020. Вип. 5(9): матеріали ІХ Всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків «Україна в європейській та світовій історії: сучасний науковий і освітній дискурс» (до 185-річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та 50-річчя відновлення історичного факультету) (м. Київ, 19 березня 2020 р.) / відп. ред. і упор. О. В. Потильчак: кафедра джерелознавства та 13 спеціальних історичних дисциплін; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ; Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2020. С. 387–389.
- Попченко І. С., Потильчак О. В. Суспільно-виховна складова скаутського руху як тенденційна основа створення Пласту // *Інтеграція світових наукових процесів як основа суспільного прогресу: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 25–26 листопада 2022 р.). Київ; Запоріжжя: Інститут інноваційної освіти, 2022. С. 44–46.
- Попченко І. С. Скаутинг на теренах України: першопричини виникнення та розвитку // *Актуальні дослідження правової та історичної науки: матеріали Міжнародної наукової Інтернет-конференції* (м. Тернопіль, Україна; м. Переворськ, Польща, 13–14 грудня 2022 р.). Вип. 46. Тернопіль: ФОП Шпак В. Б., 2022. С. 91–93
- Попченко І. С. Історична роль Пласту в формуванні національної самосвідомості в Україні // *Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти і технологій: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 3 січня 2023 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 34–35.
- Попченко І. С. Заборона діяльності Пласту за часів СРСР: ключові передумови // *Проблеми та перспективи розвитку науки, освіти і технологій в XXI столітті: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ізмаїл, 27 січня 2023 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. Ч. 2. С. 61–62.
- Попченко І. С. Передумови й причини заборони діяльності Пласту на теренах України за радянської доби // *Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, історії, психології та педагогіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні наукові проблеми та інноваційні рішення в контексті XXI століття»* (м. Київ, 17 лютого 2023 р.). Вип. 49. Київ: ТОВ «НВП Інтерсервіс». С. 30–33.
- Попченко І. С. Становлення скаутських організацій як осередків соціалізації молоді в Україні наприкінці ХХ ст. *Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків*. 2023. Вип. 8(12): матеріали ХІІ Всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків «Україна в європейській та світовій історії: сучасний науковий і освітній дискурс» (м. Київ, 17 березня 2023 р.) / відп. ред. і упор. О. В. Потильчак: кафедра джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ; Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2023. С. 223–226.
- Попченко І. С. Залучення української діаспори до відновлення Пласту: основні напрями співпраці. *Драгоманівські історичні студії: зб. наук. праць молодих істориків*. 2024. Вип. 9(13): матеріали ХІІІ Всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків «Україна в європейській та світовій історії: сучасний науковий і освітній дискурс» (м. Київ, 15 березня 2024 р.) / відп. ред. і упор. О. В. Потильчак: кафедра джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін; історичний ф-т; УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ; Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2024. С. 237–240

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Потильчак Олександр Валентинович
2. Oleksandr Potylchak

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3518-9280

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57247728500>;
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=Z5VOZZkAAAAJ&hl>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сова Андрій Олегович
2. Andrii O. Sova

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0548-4975

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=6-ICOTsAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського

Код за ЄДРПОУ: 34606048

Місцезнаходження: вул. Костюшка, буд. 11, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коломоець Галина Анатоліївна
2. Halyna A. Kolomoiets

Кваліфікація: к. пед. н., с.д., 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4315-3977

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=vCxgf8cAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 39736985

Місцезнаходження: вул. Митрополита Василя Липківського, буд. 36, Київ, 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бибик Дар'я Дмитрівна
2. Daria D. Vybyk

Кваліфікація: д.філософ, 231

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9947-8503

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=vbgYjekAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Борис Петрович
2. Borys P. Savchuk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2170-3747

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=SJiliOwAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Подобед Олена Андріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Подобед Олена Андріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна